

İslam Ekonomisi ve Finansı Lisans Öğrencilerinin Katılım Bankacılığına Bakış Açılarının Analizi: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Örneği

*Analysis of Islamic Economics and Finance Undergraduate
Students' Perspectives on Participation Banking: The Case of
Istanbul Sabahattin Zaim University*

Dr. Fatih Kazancı

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi,
İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi,
fatih.kazanci@izu.edu.tr

Istanbul Sabahattin Zaim University,
Faculty of Business Administration and
Management Sciences,
<https://orcid.org/0000-0002-7865-4229>
<https://ror.org/00xvwpq40>

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü | Article Types
Geliş Tarihi | Received
Kabul Tarihi | Accepted
Yayın Tarihi | Published
Yayın Sezonu | Pub Date Season
Sayı | Issue
Sayfa | Pages

Araştırma | Research Article
18 Haziran | June 2025
28 Ağustos | August 2025
31 Aralık | December 2025
Aralık | December
10
34-49

Atıf | Citation

Kazancı, F. (2025). İslam Ekonomisi ve Finansı Lisans Öğrencilerinin Katılım Bankacılığına
Bakış Açılarının Analizi: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Örneği.
Maruf İktisat İslâm İktisadi Araştırmaları Dergisi, (9), 34-49.
DOI: 10.58686/marufiktisat.1722030

İntihal | Plagiarism | Telif Hakkı | Copyright

Bu makale, iThenticate yazılımınca taranmıştır.
İntihal tespit edilmemiştir
This article has been scanned by iThenticate. No
plagiarism detected.
Yayıncı | Published by
Maruf Eğitim Araştırma ve Dayanışma Vakfı
Maruf Education Research and Solidarity Foundation

Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif
hakkına sahiptirler ve çalışmaları
CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanır.
Author(s) publishing with the journal retain(s) the
copyright to their work licensed under the
CC BY-NC 4.0.

Etik Beyan | Ethical Statement

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların
kaynakçada belirtildiği beyan olunur. | It is declared that scientific and ethical principles have been followed while
carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited (Fatih Kazancı).

İslam Ekonomisi ve Finansı Lisans Öğrencilerinin Katılım Bankacılığına Bakış Açılarının Analizi: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Örneği

Öz

Bu çalışmanın amacı, İslam Ekonomisi ve Finansı lisans öğrencilerinin katılım bankacılığına yönelik algı ve tutumlarını analiz etmek ve ayrıca bu algıların sosyo-demografik özellikler, bilgi düzeyi ve deneyim gibi faktörlere bağlı olarak nasıl şekillendiğini ortaya koymaktır. Elde edilen bulgular aracılığıyla katılım bankalarının bu öğrencilere yönelik staj ve istihdam imkânlarını artırmalarını teşvik etmek çalışmanın hedefidir. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi örneğinde gerçekleştirilen araştırmada, nicel araştırma yöntemiyle ve yapılandırılmış anket formu kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bulgular, öğrencilerin katılım bankacılığına genel olarak olumlu yaklaşımlarını ve sistemi etik, adil ve faizsiz bir alternatif olarak değerlendirdiklerini göstermiştir. Ancak bazı uygulamalara yönelik eleştiriler de saptanmıştır. Bilgi düzeyi, sınıf, vatandaşlık durumu ve staj deneyimi, öğrencilerin algılarında anlamlı farklar yaratmıştır. Dini temelli motivasyonlara ek olarak ekonomik ve bireysel faydaların da tercihleri etkilediği görülmüştür. Araştırma, üniversiteler, katılım bankaları ve politika yapıcılara yönelik öneriler sunmuş olup, daha kapsayıcı ve nitelikli bir katılım finans ekosisteminin inşasına katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca, konu hakkındaki eğitim alan gençlerin finansal sisteme katılımını artırmak ve sektörün insan kaynağı ihtiyacına çözüm sunmak da çalışma açısından önemli hedefler arasındadır.

Anahtar Kelimeler: : İslam İktisadı, Katılım Bankacılığı, Öğrenci Algısı

JEL Sınıflandırması: G21, Z12, D14, A22

Analysis of Islamic Economics and Finance Undergraduate Students' Perspectives on Participation Banking: The Case of Istanbul Sabahattin Zaim University

Abstract

The aim of this study is to analyze the perceptions and attitudes of undergraduate students in Islamic Economics and Finance toward participation banking and to examine how these perceptions are shaped by socio-demographic characteristics, knowledge level, and practical experience. The study seeks to encourage participation banks to offer more internship and employment opportunities to these students based on the findings. The research was conducted at Istanbul Sabahattin Zaim University using a quantitative research design with a structured survey instrument. The findings reveal that students generally hold positive views of participation banking, perceiving it as an ethical, fair, and interest-free financial alternative. However, some criticisms of the practices have also been identified. Variables such as academic year, knowledge, citizenship status, and internship experience were found to have a significant impact on students' perceptions. In addition to religiously based motivations, economic and individual benefits have also been found to influence preferences. The research offers recommendations for universities, participation banks, and policymakers, aiming to contribute to building a more inclusive and high-quality participation finance ecosystem. Furthermore, increasing the participation of young people receiving education on this subject in the financial system and providing solutions to the sector's human resource needs are among the important goals of the study.

Keywords: Islamic Economics, Participation Banking, Student Perception

JEL Classification: G21, Z12, D14, A22

Giriş

Ülkemizde 40 yıllık bir geçmişi bulunan katılım bankacılığı günümüzde giderek daha fazla ilgi çekmekte ve büyüme sergilemektedir. Katılım bankaları çalışanlarını genellikle işletme ve iktisat fakültelerinin farklı bölümlerinin mezunlarından seçmektedirler. İslam Ekonomisi ve Finansı mezunları eğitim aldıkları dönemlerde katılım bankacılığının ilkeleri hakkında yeterince bilgi edinmemekte ve çalışma hayatına başladıktan sonra ancak bazı temel bilgileri kısa bir dönem içerisinde oryantasyon programlarıyla edinmek durumunda kalmaktadırlar. Katılım bankaları geleneksel bankalardan farklı olarak İslami finans ilkelerine sıkı sıkıya bağlı kalmak zorundadırlar. Bu kısa eğitimler ise çalışanlar üzerinde yeterli donanımı sağlamaktan bazen uzak kalmaktadır. Katılım bankası çalışanlarının İslami finans ilkelerini yeterince tanımamaları, bu ilkelerin çalışanlarca içselleştirilememesine sebep olmaktadır. Bu durum katılım bankalarını öncelikle fıkhi riske ve dolayısıyla itibar riskine maruz bırakabilmektedir. Katılım bankalarının İslam İktisadı ve Finansı bölümleri öğrencilerine staj imkânı tanımaları ve mezun olan öğrencileri daha sıklıkla istihdam etmeleri bahsedilen riskleri azaltmada etkili bir uygulama olarak düşünülebilir.

Türkçe ve İngilizce olarak eğitim verilen bu bölümden mezun olan öğrenciler lisans öğrenimleri boyunca iktisat, işletme ve finans alanında aldıkları temel derslere ek olarak İslam ekonomisi, İslami finans ve İslami bankacılık alanında çeşitli dersler almakta ve kendilerini geliştirmektedirler. Ayrıca Türkiye’de katılım bankacılığının çalışma sistemine dair dersler de almaktadırlar. Aldıkları dersler sayesinde katılım bankacılığının çalışma sistemini, sözleşme türlerini ve ilkeleri hakkında eğitim almış olarak iş hayatına başlamaktadırlar. Mezunlarının katılım bankacılığına olacak olan katkıların İslam İktisadı ve Finansı eğitimi almayan mezunlardan daha fazla olması mantıklıdır.

Türkiye’de faaliyet gösteren üniversitelerden İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi ve KTO Karatay Üniversitesi bünyesinde İslam İktisadı ve Finans alanında lisans eğitimi verilmektedir. İslam İktisadı ve Finansı alanında ilk lisans eğitimi İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi’nde 2016 yılında başlamıştır. Bu bölüm İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi bünyesinde bulunmakta olup, günümüzde Türkçe ve İngilizce programlarında eğitime devam etmektedir. Bu bölüm ilk mezunlarını verdiği 2020 yılından günümüze kadar 240 öğrenci mezun etmiş olup, bunların 80’i İngilizce programdan mezun olmuştur. Bu üniversitede aynı alanda yüksek lisans ve doktora eğitimi de verilmekte olup, öğrenciler Türkçe, İngilizce ve ayrıca İslam İktisadı ve Hukuku alanında Arapça programlarda eğitim almaktadırlar (İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi [İZÜ], 2025). 2017 yılında ise KTO Karatay Üniversitesi’nde İslami İktisadı ve Finans Bölümü açılmış olup, bu bölüm İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi altında eğitim vermektedir (KTO Karatay Üniversitesi, 2025). Devlet üniversiteleri bünyesinde ise bir ilk olarak Sakarya Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi bünyesinde 2021 yılında İslam İktisadı ve Finansı bölümü açılmış olup, ilk mezunlarını 2024 yılında vermiştir (Sakarya Üniversitesi, 2025). Bu üniversiteler dışında Türkiye’de pek çok üniversitede bu alanda yüksek lisans ve doktora programları mevcuttur. Ayrıca bazı üniversiteler bünyesinde İslam İktisadı ve Finansı alanında Uygulama ve Araştırma Merkezleri de bulunmaktadır.

İslam İktisadı ve Finansı öğrencileri iktisat ve işletme ile ilgili dersleri yanında İslam Hukuk Metodolojisi, İslam Ekonomisinin Temelleri, İslam Ticaret Hukuku, İslami Finans ve Bankacılık, İslam İktisadının Kurumları, İslami Sigortacılık derslerini zorunlu olarak, İslam İktisat Tarihi, İslam İktisat Analizi, İslam İktisadı ve Para Politikası, Uluslararası İslami Finansal Kurumlar, İslam İktisat Düşünce Tarihi, İslami Finans Standartları ve Denetimi, İslami Mikrofinans ve Kobiler, İslami Finans ve Sermaye Piyasaları, Türkiye’de Katılım Bankacılığı, İslami Finans ve Risk Yönetimi, Katılım Finans Sektörünün Güncel Sorunları, İslami Finans Teknolojileri vb. seçmeli olarak dersler almaktadırlar (İZÜ, 2025).

Katılım bankaları lisans eğitimlerine devam eden öğrencilere çeşitli staj/yarı zamanlı çalışma imkânları da tanımaktadır. Bu öğrencilerin seçiminde 3. veya 4. sınıflara devam edenler dikkate alınmaktadır. Öğrencilerin belirli bir not ortalamasının üzerinde olması da öğrencilerin seçiminde rol oynamaktadır. Staja kabul edilen öğrenciler haftada en az 1 gün ayda en fazla on dört işgünü bankada yarı zamanlı görev almaktadırlar. Öğrencilerin sigortaları yaptırılmakta, yemek ücreti verilmekte ve çalıştıkları gün başına ücretleri ödenmektedir. Bu programları tamamlayan ve bu süreçte performans gösteren öğrencilere mezuniyet durumlarında şube veya genel müdürlük birimlerinde istihdam imkânı sunulmaktadır. Kuveyt Türk Katılım Bankası’nda “Bankada Kampüs”, Vakıf Katılım Bankası’nda “Geleceğe Katılım”, Albaraka Türk Katılım Bankası’nda “Genç Albaraka Akademisi”, Emlak Katılım Bankası’nda “Güçlü Kariyer” adı altında staj/yarı zamanlı çalışma programları mevcuttur.

Katılım bankaları üniversite mezunu istihdam ederlerken verdikleri ilanlarda genellikle üniversitelerin örgün eğitim veren İktisat ve İşletme Fakültelerinden mezun, 28 yaşından gün almamış, faizsiz bankacılık alanında çalışmaya istekli ve katılım bankacılığı prensiplerini benimsemiş mezunlara öncelik vereceklerini ifade etmektedirler. İlanlarda genellikle fakülte isimleri belirtilmekte olup, doğrudan İslam İktisadı ve Finansı mezunlarına yönelik ilanlar mevcut değildir. Katılım bankalarının İslam İktisadı ve Finans Bölümü mezunlarından ne kadarını istihdam ettikleri hakkında bir veriye yapılan araştırmada ulaşılamamıştır.

Çalışmanın asıl problemi, İslam Ekonomisi ve Finansı lisans öğrencilerinin katılım bankacılığına yönelik algı ve tutumlarının nasıl olduğu ve bu algıların, sosyo-demografik özellikler, bilgi düzeyi, deneyim ve kariyer beklentileri gibi faktörlere bağlı olarak nasıl şekillendiği üzerinedir.

Çalışmanın alt problemleri ise şunlardır:

- Öğrencilerin katılım bankacılığına ilişkin genel tutumları ve algıları nasıldır?
- Öğrencilerin bilgi düzeyi, katılım bankacılığına yönelik tutumlarını nasıl etkilemektedir?
- Öğrencilerin sınıf düzeyleri (1.-4. sınıf), staj yapma deneyimleri ve vatandaşlık durumları katılım bankacılığına bakışlarını nasıl farklılaştırmaktadır?
- Öğrencilerin katılım bankacılığına yöneliminde dini temelli motivasyonlar, ekonomik faydalar ve ürün çeşitliliği ne ölçüde etkili olmaktadır?
- Öğrenciler, katılım bankalarının mevcut uygulamalarını İslami ilkelere ne derece uygun bulmaktadır?
- Öğrencilerin mezuniyet sonrası katılım bankalarında çalışmaya yönelik eğilimleri var mıdır?

Çalışma bu bölümden mezun olacak olan öğrenciler açısından ve katılım bankalarına katkı sağlaması açısından önemlidir. Katılım bankalarının bu bölüm mezunlarına istihdamda öncelik tanınmaları her iki tarafa da katkı sağlayacaktır. Ayrıca bu bölüm mezunlarının öncelikli istihdamı mezunların farklı sektörleri tercih etme ihtimallerini de azaltacaktır. Böylece bu öğrencilerin aldıkları eğitimin farklı sektörler tarafından değil katılım bankaları tarafından değerlendirilmesi nitelikli iş gücü kaybını da önleyecektir.

1.Literatür Araştırması

Çalışmamız İslam İktisadi ve Finansı bölümünde okuyan lisans öğrencilerinin katılım bankacılığına bakış açılarının analiz edilmesi üzerine olduğundan, bu bölümde öncelikle üniversite öğrencileri üzerine yapılan bazı araştırmalara ve üniversite öğrencilerinin doğrudan katılım bankacılığına bakış açılarını analiz eden çalışmalara yer verilecektir. Son olarak, öğrencilerin katılım bankacılığına bakış açıları üzerine olan çalışmalara değinilecektir.

Üniversite öğrencileri üzerine yapılan araştırmalar incelendiğinde, öğrencilerin çoğunlukla finansal okuryazarlıklarının analiz edildiği çalışmalara rastlanılmıştır. Bu çalışmaların amacı, yöntemi, bulguları ve katkısı Tablo 1’de özetlenmiştir.

Tablo 1. Üniversite Öğrencileri Üzerinde Yapılan Araştırmalar.

Yazarı ve Yılı	Amacı	Yöntemi	Bulguları	Katkısı
Ergün, Şahin & Ergin (2014)	Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemek	Anket, nicel analiz	Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri düşük, karar alma süreçlerinde yetersizlik mevcut.	Finansal okuryazarlık eksikliklerini ortaya koymuştur.
Çinko, Avcı, Ergun & Tekçe (2017)	Finansal okuryazarlık ve davranış düzeylerini ölçmek	Anket	Öğrencilerde finansal okuryazarlık orta düzeydedir. Ancak finansal davranışları olumludur.	Finansal okuryazarlık ve davranış farkını göstermiştir.
Contuk (2018)	Öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerini belirlemek	Anket	Öğrencilerin çoğunluğu düşük finansal okuryazarlığa sahiptir.	Bölgesel eksiklikleri ortaya koymuştur.
Tetik (2019)	Finansal bilgi, tutum ve okuryazarlığın demografik değişkenlere göre farklılığını incelemek	Anket, istatistiksel analiz	Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyi cinsiyet, bölüm ve sınıfa göre farklılaşmaktadır.	Demografik faktörlerin finansal okuryazarlık üzerindeki etkisini göstermiştir.
Kaya & Güneş (2019)	Finansal okuryazarlık seviyelerini ölçmek	Anket	Öğrencilerin finansal okuryazarlıkları orta ve düşük seviyededir.	Bölüm öğrencilerinin durumunu göstermiştir.
Cem, Eren & Balkar (2020)	Öğrencilerin finansal okuryazarlık ve konvansiyonel bankalara bakışını incelemek	Anket	Öğrenciler temel finans kavramlarını bilmiyor. Bilgisi yüksek olanlar ise faizli bankalara yöneliyor, düşük olanlar dini hassasiyetle hareket ediyor.	Finansal bilgi ile banka tercihi arasındaki ilişkiyi ortaya koymuştur.
Tekin & Dur-sun (2021)	Öğrencilerin finansal okuryazarlık ve tutumlarını analiz etmek	Anket	Finansal okuryazarlık yetersiz, ancak tutumlar olumludur.	Tutum ve okuryazarlık ilişkisini vurgulamıştır.

Genel olarak öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin düşük veya en fazla orta seviyede olduğunu görülmüştür. Öğrencilerin finansal bilgi eksikliği nedeniyle karar alma süreçlerinde yetersiz kaldığı, finansal okuryazarlık seviyelerinin cinsiyet, bölüm ve sınıf gibi demografik değişkenlere göre farklılık gösterdiği ve bazı durumlarda olumlu finansal tutumlara rağmen bilgi yetersizliğinin devam ettiği saptanmıştır. Finans bilgisi yüksek olan öğrenciler ekonomik kazanç odaklı tercihler yaparken, bilgisi düşük olanların daha çok dini hassasiyetlere göre hareket ettikleri belirlenmiştir. Genel olarak literatürdeki ortak bulgu, öğrencilerin finansal okuryazarlık bakımından yeterli seviyede olmadıklarıdır.

Üniversite öğrencilerinin İslami finansa ve katılım bankalarına bakış açıları üzerine yapılan çalışmalar Tablo 2’de gösterilmekte olup, sayıca daha az çalışmaya rastlanmıştır.

Tablo 2. Üniversite Öğrencilerinin İslami Finansa ve Katılım Bankalarına Bakış Açıları Üzerine Yapılan Araştırmalar.

Yazarı ve Yılı	Amacı	Yöntemi	Bulguları	Katkısı
Türk (2020)	Katılım bankacılığına bakış ve tercih nedenlerini araştırmak	Anket	Öğrencilerin çoğu katılım bankalarını tanımıyorlar. Tanıyanlar ise dini hassasiyetle pozitif bakıyorlar.	Öğrencilerin algısındaki bilgi eksikliğini ortaya koymuştur
Tekin & Temelli (2020)	Katılım ve konvansiyonel banka tercih nedenlerini incelemek	Anket	Öğrencilerin katılım bankacılığı bilgisi yetersizdir. Tercihlerde dini hassasiyet, alışkanlık ve işlem kolaylığı etkilidir.	Öğrencilerin tercih motivasyonlarını karşılaştırmalı olarak göstermiştir.
Öner & Canbaz (2023)	Üniversite öğrencilerinin İslami finans okuryazarlığını araştırmak	Anket	Öğrencilerde farkındalık vardır ancak bilgi düzeyleri yetersizdir.	Türkiye genelinde durum tespiti yapılmıştır.
Canbaz (2023)	Öğrencilerin eğitim ve sektöre bakış açılarını incelemek	Anket	Öğrencilerin akademik ilgisi yüksektir ancak sektörde çalışmaya karşı tereddüt vardır. Ayrıca uygulamalı eğitime ihtiyaç duyulmaktadır.	Eğitim boyutundaki eksiklikleri ortaya koymuştur.
Özenli (2024)	Katılım bankacılığına yönelik algıları tespit etmek	Anket	Öğrenciler katılım bankacılığı hakkında kısıtlı bilgiye sahiptir. Tercih nedenleri güven, etik değerler, faizsizliktir.	Etik ve güven unsurunu vurgulamıştır.

Öğrencilerin katılım bankacılığına ilgi duyduklarını fakat yeterli bilgiye sahip olmadıklarını görülmüştür. Katılım bankalarının çalışma tercihinde dini hassasiyet, güvenilirlik, etik değerler ve faizsizlik ön plana çıkmıştır. Konvansiyonel bankaların tercihinde ise alışkanlık, erişim kolaylığı ve finansal avantajlar etkili olmuştur. Öğrencilerin İslami finans konusunda farkındalık sahibi olsalar da bilgi düzeyleri düşüktür. İslam İktisadi ve Finansı öğrencileri ise alana akademik ilgi duymakla birlikte sektörde çalışma konusunda tereddüt yaşamaktadırlar.

Toplumsal katılım bankacılığına bakış açılarının saptanması üzerine yapılan araştırmalarda ise Tablo 3’teki sonuçlara ulaşılmıştır.

Tablo 3. Toplumun Katılım Bankacılığına Bakış Açılarının Saptanması Üzerine Yapılan Araştırmalar.

Yazarı ve Yılı	Amacı	Yöntemi	Bulguları	Katkısı
Er, Er & Altunışık (2022)	X ve Y kuşaklarının katılım bankacılığına bakışlarını incelemek	Anket	Y kuşağının dini motivasyonu yüksek olup, X kuşağı ise bilgiye daha açıktır.	Kuşak farklılıklarını göstermiştir.
Pilatin (2022)	Tercih nedenlerini bölgesel olarak araştırmak	Anket	Katılım bankacılığında düşük maliyet, hizmet kalitesi, faizsizlik tercih nedenidir. Eğitim, gelir ve yaşa göre tercihlerde değişim mevcuttur.	Bölgesel farklılıkları ortaya koymuştur.
Aslan & Dağ (2023)	Bireylerin banka algılarını incelemek	Anket	Bireyler katılım ve konvansiyonel banka farklılıklarını yeterince tanımamaktadır.	Bölgesel bilgi eksikliğini ortaya koymuştur.

Katılım bankacılığına yönelik algılar da incelenmiştir. Kuşaklar, bölgeler ve sosyo-demografik faktörlere göre farklılık göstermektedir. Genç kuşaklar dini motivasyona daha fazla önem verirken, daha yaşlı kuşaklar güncel bilgilere daha açıktır. Katılım bankalarının tercih edilmesinde düşük maliyet, hizmet kalitesi ve faizsizlik temel belirleyici unsurlar olarak ortaya çıkmıştır. Ayrıca eğitim, gelir ve yaş gibi değişkenler bu tercihleri şekillendirmiştir. Bireylerin, katılım bankaları ile konvansiyonel bankalar arasındaki farklara dair bilgilerinin çoğunlukla yetersiz olduğu da çalışmalarda görülmektedir.

Literatürdeki çalışmaların amacı, çoğunlukla üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini ve katılım bankacılığına yönelik algı ve tercih nedenlerini ortaya koymaya yönelik olarak yapılmıştır. Çalışmalar finansal bilgi eksikliğini, demografik farklılıkları ve tercih motivasyonlarını ortaya koyarak genel eğilimleri açıklamaktadır. Çalışmamızın literatürden farkı, eğitim süreci, sınıf düzeyi, staj deneyimi ve vatandaşlık statüsü gibi değişkenleri de dikkate alarak öğrencilerin algılarındaki farklılıkları ortaya koymaktadır. Ayrıca literatüre yalnızca genel eğilimleri değil, aynı zamanda eğitim ve uygulamalı deneyimin öğrencilerin algıları üzerindeki etkisini de ortaya koyarak özgünlük katmaktadır.

2.Yöntem

2.1.Araştırma Modeli

Bu araştırma, İslam İktisadı ve Finansı lisans öğrencilerinin katılım bankacılığına yönelik bakış açılarını nicel bir yaklaşımla incelemek amacıyla yürütülmüştür. Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Model mevcut durumu nesnel verilerle ortaya koymayı hedeflemiştir. Veriler, yapılandırılmış bir anket formu kullanılarak belirlenen öğrencilerin üzerinden toplanmıştır. Elde edilen nicel veriler bazı istatistiksel analiz teknikleriyle değerlendirilerek, öğrencilerin katılım bankacılığına yönelik algıları, tutumları ve eğilimleri analiz edilmiştir. Bu yöntem sayesinde, İslam iktisadı ve finansı eğitimi alan öğrencilerin finansal sistem içerisindeki alternatif yapılara dair değerlendirmeleri ortaya konmuştur.

2.2.Çalışmanın Evren ve Örneklemi

Çalışmanın amacı İslam İktisadı ve Finansı bölümünde okuyan lisans öğrencilerinin katılım bankacılığına olan bakış açılarını belirlemek olduğundan, araştırmanın evreni olarak İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi İslam İktisadı ve Finansı Bölümü'nde okuyan öğrenciler seçilmiştir. Hazırlanan ankette öncelikle 3 adet demografik ve 3 adet anahtar soruya yer verilmiştir. Sonrasında, çalışmanın yazarı tarafından geliştirilen "İslam İktisadı ve Finansı Öğrencilerinin Katılım Bankacılığına Bakış Açısı Tespit Ölçeği" ankette yer almıştır. Bu ölçeğe ait 15 ifade mevcuttur. Çalışmada 5'li likert ölçeği kullanılmış olup, cevaplar "kesinlikle katılmıyorum" ifadesinden "kesinlikle katılıyorum" ifadesine doğru kurgulanmıştır. Son olarak ilgili bölümde okuyan ve katılım bankalarında işlem yapmayı tercih eden öğrencilere çoktan seçmeli bir soru iletilmiştir. Anket ilgili bölümde aktif öğrencilik hayatı devam eden tüm öğrencilere iletilmiş olup, 100 öğrenciden cevap alınmıştır. Alınan cevaplardan 4'ü sağlıksız veri içerdiğinden elenmiş ve kalan 96 cevap analize dahil edilmiştir.

2.3.Veri Toplama Araçları

Kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak, hazırlık sınıfından son sınıfa kadar İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi İslam İktisadı ve Finansı Bölümü'nde aktif öğrenciliği devam tüm öğrencilere, Google Forms programında hazırlanan anket soruları, e-mail ve Microsoft Teams aracılığıyla iletilmiştir.

2.4.Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmada verilere IBM SPSS istatistik programı aracılığıyla, sırasıyla frekans analizi, normallik testi, güvenilirlik testi, ki-kare analizi, tek örneklem t testi, bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi (anova) uygulanmıştır. Frekans analizi yapılarak demografik bilgilerin frekansı ve yüzdeleri belirlenmiştir. Normallik testi yapılarak verilerin normal dağılıma sahip olduğu saptanmış ve verilere parametrik test uygulanmasına karar verilmiştir. Ki-kare analizi ile demografik ölçek verileri kendi aralarında değerlendirmeye tabi tutulmuştur. T- testleri ile de araştırma ölçeğine verilen cevaplar değerlendirilmiştir. Gruplar arasındaki anlamlı farklılıkları saptamak amacıyla gerçekleştirilen Anova analizinde ise Games-Howell testinden faydalanılmıştır.

2.5.Araştırma Etiği

Araştırma yapmak için İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Etik Kurul Başkanlığı'na 13.03.2024 tarihinde başvuru yapılmıştır. Başvuruda etik kurul başvuru formuna ek olarak; başvuru dilekçesi, araştırmacı etik taahhütnamesi, bilgilendirilmiş gönüllü olur formu ve ölçme araçları kurula iletilmiştir. Araştırmaya, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu Başkanlığı'nın 27.03.2025 tarihli 2025/3 sayılı toplantısında oy birliği ile alınan kararla onay verilmiştir. Çalışmanın ilk safhalarında literatür taraması gerçekleştirmek amacıyla yapay zekâdan (GPT-4.1) faydalanılmıştır.

3.Bulgular

Analiz aşamasında verilere öncelikle Tablo 1 ve Tablo 2’de sonuçları verilen frekans analizi uygulanmıştır. Verilere uygulanan normallik testi sonucunda cevaplar normal dağılım gösterdiğinden, sonuçlar parametrik testlerle değerlendirilmiştir. Güvenirlilik analizi testinde Cronbach’s Alpha katsayısı %73 civarında bulunmuştur. Cronbach’s Alpha katsayısının %70 ve üstünde çıkması verilerin güvenilir olduğunu anlamını taşımaktadır (Tavakol ve Dennick, 2011).

3.1.Demografik Bulgular

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi İslam İktisadı ve Finansı Bölümü Türkçe ve İngilizce programlarında okuyan öğrenciler üzerine uygulanan ankete ait demografik bulgular Tablo 4’te gösterilmektedir.

Tablo 4: Demografik Bulgular

Cinsiyet	Kişi sayısı	%
Kadın	48	50
Erkek	47	50
Toplam	95	100
Vatandaşlık	Kişi sayısı	%
T.C.	75	79,2
Yabancı Ülke	20	20,8
Toplam	95	100
Devam Edilen Sınıf	Kişi sayısı	%
Hazırlık Sınıfı	6	6,3
1. Sınıf	27	28,1
2. Sınıf	19	19,8
3. Sınıf	21	22,9
4. Sınıf	22	22,9
Toplam	95	100

Ankete toplam 95 öğrenci katılmış olup, katılımcıların 47’si erkek ve 48’i kadındır. Bu öğrencilerden 75’i Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı, 20’si ise yabancı ülke vatandaşıdır. Ankette vatandaşlık sorusunun bulunma nedeni, yabancı ülke vatandaşlarının da katılım bankalarına bakış açılarının belirlenmesidir. Anketteki diğer bir demografik soru öğrencilerin hangi sınıfa devam ettikleri üzerinedir. Ankete katılanlardan 6’sı hazırlık sınıfına, 27’si 1. sınıfa, 19’u 2. sınıfa, 21’i 3. sınıfa ve 22’si 4. sınıfa devam etmektedirler. Bu sorunun ankette bulunma nedeni ise devam edilen sınıfa göre öğrencilerin katılım bankacılığına güvenlerinde, bilgi düzeylerinde ve beklentilerinde değişiklik olup olmadığını saptamaktır.

3.2.Anahtar Sorulara İlişkin Bulgular

Ankette öğrencilere anahtar soru olarak 3 soru sorulmuştur. Bu sorulara ait bulgular Tablo 2’de gösterilmektedir. Bu sorulardan ilki katılım bankalarından hizmet alanlarla ilgilidir. Bu soru öğrencilerin katılım bankalarıyla olan ilgi ve ilişkilerini belirlemek amacıyla sorulmuştur. Diğer soru katılım bankalarında staj yapanlar ile ilgili olup, bu soru katılım bankalarında staj yapılma oranını ve staj yapanların bakış açılarında staj yapmayanlara oranla değişiklik olup olmadığını saptamak amacıyla sorulmuştur. Diğer bir soru ise katılım bankalarında çalışma isteği üzerinedir. Bu soru öğrencilerin mezun olduktan sonra hangi oranda bu bankalarda çalışmak istediklerini saptamak için sorulmuştur.

Tablo 5: Anahtar Sorulara İlişkin Bulgular

Katılım Bankalarından Hizmet Alanlar	Kişi sayısı	%
Evet	56	58,3
Hayır	40	41,7
Toplam	95	100
Katılım Bankalarında Staj Yapanlar	Kişi sayısı	%
Evet	10	10,4
Hayır	85	89,6
Toplam	95	100
Katılım Bankalarında Çalışmak İsteyenler	Kişi sayısı	%
Evet	57	60,4
Hayır	38	39,6
Toplam	95	100

Öğrencilerin %58,3'ü katılım bankalarından hizmet almaktadırlar. Bu bulgu öğrencilerin yarıdan fazlasının katılım bankalarına karşı ilgili oldukları ve ilişki içerisinde bulundukları anlamına gelmektedir. İkinci soru ise öğrencilerin katılım bankalarında staj yapıp yapmadıkları ile ilgilidir. Bulguya göre öğrencilerin sadece 10,4'ü bir katılım bankasında staj yapmış ya da yapmaya devam etmektedir. Bu oranın düşük olması, katılım bankalarının genellikle 3. ve 4. sınıf öğrencilerini staja kabul etmelerinden, staj başvurularının bazılarının kabul edilmemesinden ve öğrencilerin staj zorunluluğunun bulunmamasından kaynaklanmaktadır. Bu oranın daha yukarılara çıkması için katılım bankalarının bu bölüm öğrencilerine daha fazla staj imkânı tanıması ve fakülte bünyesinde stajın zorunlu olması gereklidir. Son soru ise mezun olduktan sonra katılım bankalarında öğrencilerin çalışmak isteyip istemedikleri ile ilgilidir. Öğrencilerin %60,4'ü mezun olduktan sonra bu bankalarda çalışmak istediklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin çoğunluğunun katılım bankalarına olan ilgisini bu sonuç bize göstermektedir.

3.3.Ki-Kare (Chi-Square) Test Bulguları

Ki-Kare testinde nominal ve ordinal ölçeklerde iki veya daha fazla değişken arasında ilişki olup olmadığı ve dağılımlarının farklılık gösterip göstermediği incelenir (Franke, Ho ve Christie, 2012). Çalışmada öğrencilerin demografik özellikleri ve katılım bankaları ile olan ilişkileri ki-kare testi ile analiz edilmiştir.

Araştırmada, katılımcıların vatandaşlık durumları ile katılım bankalarından hizmet alma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (ki-kare = 15.880, df = 1, p < .05). Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan öğrenciler, yabancı uyruklu öğrencilere oranla katılım bankalarından daha fazla hizmet almaktadırlar. T.C. vatandaşlarının finansal sistemle daha yoğun bir etkileşim içerisinde olduklarını ve katılım bankacılığına erişim veya yönelimin yerli öğrenciler arasında daha yaygın olduğunu bu sonuç bize göstermiştir.

Benzer şekilde, vatandaşlık durumu ile katılım bankalarında istihdam isteği arasında da anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (ki-kare = 4.222, df = 1, p < .05). Elde edilen bulgu, yabancı uyruklu öğrencilerin çok azının, buna karşılık T.C. vatandaşı öğrencilerin istihdam isteğinin ise çoğunluğunun istihdam talep ettiğini ortaya koymuştur. Bu sonuca göre, katılım bankalarında T.C. vatandaşı öğrencilerin istihdam talebinin yabancı uyruklu öğrencilere göre çok daha yüksek olduğu görülmüştür.

3.4.Tek Örneklem T Testi Bulguları

Tek örneklem testleri ortalamaya göre verilerin anlamlılığını test etmektedir. Katılımcıların katılım bankacılığına yönelik görüşlerinin ortalama 3 değeri ile karşılaştırılması amacıyla tek örneklem t-testi uygulanmıştır. Yapılan test sonucunda F1 ve F2 ölçeklerinde anlamlı farklılık bulunmamıştır. F3, F4, F5, F6, F7, F8, F9, F10, F11, F12, F13, F14 ve F15'te ise anlamlı farklılıklar mevcuttur.

Tablo 6. Tek Örneklem t Testi Bulguları ve Yorumu

İfade	Ort. (M)	SS	t (sd=95)	p	Yorum
F1 Katılım bankacılığının temel ilkeleri hakkında bilgi sahibiyim.	3,22	1,20	1,802	= 0,75	İstatistiki olarak anlamlı değil
F2 Katılım bankalarının kullandıkları tüm ürünlerin İslami finans ilkelerine uygun olduğunu düşünüyorum.	2,89	1,07	-,962	= 0,34	İstatistiki olarak anlamlı değil
F3 Katılım bankacılığı, geleneksel (faizli) bankacılığa kıyasla daha etik ve adil bir finans sistemidir.	3,84	1,09	7,498	< .001	Pozitif
F4 Katılım bankacılığını geleneksel (faizli) bankacılığa tercih ederim.	4,35	1,02	12,892	< .001	Güçlü pozitif
F5 Katılım bankaları mal alım satımına aracılık ettiklerinden reel ekonomiye geleneksel (faizli) bankalardan daha fazla katkı sağlarlar.”	3,75	1,07	6,789	< .001	Pozitif
F6 Katılım bankaları toplumun sosyal alanda gelişmesi için geleneksel (faizli) bankalara göre daha fazla katkı sağlarlar	3,86	0,99	8,403	< .001	Pozitif
F7 Katılım bankaları sadece helâl olan mal ve hizmetlere aracılık ederler.	3,66	1,22	5,131	< .001	Pozitif
F8 Katılım bankalarının murabaha işlemlerinde kullandıkları vade farkı ile faiz arasında bir fark yoktur.	2,73	1,27	-2,105	< .038	Negatif
F9 Katılım bankaları kullandıkları tüm ürünler için fıkhi danışma kurullarından onay almaktadırlar.	3,54	1,00	5,188	< .001	Pozitif
“F10 Katılım bankalarının tüm işlemleri İslam iktisadı ilkelere uyum açısından denetime tabi tutulmaktadır.”	3,54	1,07	4,890	< .001	Pozitif
“F11 Bölümümdeki bazı arkadaşlarım katılım bankalarının İslami finans ilkelerine uygun olmayan bazı işlemler yaptıklarına inanmaktadırlar.	3,43	1,10	3,831	< .001	Pozitif
“F12 Çevremdeki bazı insanlar (bölüm arkadaşlarım hariç) katılım bankalarının geleneksel (faizli) bankalardan bir farkı olmadığına inanmaktadırlar.	3,57	1,20	4,618	< .001	Pozitif
“F13 Katılım bankalarının İslami İktisadı ve Finansı öğrencilerine yönelik tanıtım faaliyetlerinde bulunması gerektiğini düşünüyorum.	4,54	0,87	17,161	< .001	Güçlü pozitif
“F14 Katılım bankalarının öncelikle İslami İktisadı ve Finansı mezunlarını istihdam etmeleri gerektiğini düşünüyorum.	4,50	0,93	15,623	< .001	Güçlü pozitif
“F15 Katılım bankalarının geleneksel (faizli) bankalarla rekabet içerisinde olmaları nedeniyle, İslami finans ilkelerinden uzaklaşma tehlikesi içerisinde olduklarını düşünüyorum.	3,60	1,05	5,592	< .001	Pozitif

Tablo 6'da verilen tek yönlü t testi analiz sonuçlarına göre, F1 ve F2 dışındaki tüm ölçekler istatistiksel açıdan anlamlıdır.

3.5.Bağımsız Örneklem t Testi Bulguları

Bağımsız örneklem t testinde birbirinden bağımsız iki grubun bir bağımlı değişkene göre ortalamaları karşılaştırılarak bu ortalamalar arasındaki farklılıklara bakılır. Demografik özelliklere göre tüm ölçek değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Bulunan farklılıklar aşağıda sıralanmıştır:

Cinsiyete göre yapılan bağımsız örneklem testinde kadın ve erkek cevaplarında herhangi bir farklılığa rastlanmamıştır.

Vatandaşlığa göre yapılan testte F3, F11 ve F12 de farklılık saptanmıştır:

Öğrencilerin vatandaşlık durumlarına göre katılım bankacılığının geleneksel bankacılığa kıyasla daha etik ve adil olduğunu düşünüp düşünmedikleri: Yabancı uyruklu öğrencilerin (n=20) tutum puanı ortalaması (M= 4.40, SD=0.88), T.C. uyruklu (n=75) öğrencilerinkinden (M=3.69, SD=1.10) anlamlı derecede daha yüksektir (t(95)=-2.646, p=.001). Elde edilen etki bü-

yüküğü ($d = 0.71$) orta seviyenin üst düzeylerindedir. (Etki büyüğü (Cohen's d) 0.2 =küçük, 0.5 =orta ve 0.8 ve üstü=büyük etki olarak tanımlanır.)

Öğrencilerin vatandaşlık durumlarına göre bölümlerindeki bazı arkadaşlarının katılım bankalarının İslami finans ilkelerine uygun olmayan bazı işlemler yaptıklarına inanıp inanmadıkları: Yabancı uyruklu öğrencilerin ($n=20$) tutum puanı ortalaması ($M=3.90$, $SD=0.91$), T.C. uyruklu ($n=75$) öğrencilerinden ($M=3.31$, $SD=1.11$) anlamlı derecede daha yüksektir ($t(95) = -2.190$, $p=.031$). Elde edilen etki büyüğü ($d=0.58$) orta düzeydedir.

Öğrencilerin vatandaşlık durumlarına göre çevrelerindeki bazı insanların (bölüm arkadaşları hariç) katılım bankalarının geleneksel (faizli) bankalardan bir farkı olmadığına inanıp inanmadıkları: T.C. uyruklu öğrencilerin ($n=75$) tutum puanı ortalaması ($M=3.76$, $SD=1.16$), yabancı uyruklu ($n=20$) öğrencilerinden ($M=2.85$, $SD=1.09$) anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($t(95)=3.154$, $p=.002$). Elde edilen etki büyüğü ($d=0.81$) yüksek düzeydedir.

1. ve 4. sınıfa devam eden öğrencilere göre yapılan testte F1 ve F8'de farklılık saptanmıştır:

1. ve 4. sınıfa devam eden öğrencilerin katılım bankacılığı temel ilkeleri hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları: 4. sınıf öğrencilerinin ($n=22$) tutum puanı ortalaması ($M=4.27$, $SD=0.63$), 1. sınıf ($n=27$) öğrencilerinden ($M=2.40$, $SD=1.15$) anlamlı derecede daha yüksektir ($t(95)=-7.192$, $p=.001$). Etki büyüğü ($d=2.02$) çok yüksek ve anlamlı düzeyde bir etkiye işaret etmektedir.

1. ve 4. sınıfa devam eden öğrencilerin katılım bankalarının murabaha işlemlerinde kullandıkları vade farkı ile faiz arasında fark olup olmadığı hakkındaki düşünceleri: 1. sınıf öğrencilerinin ($n=27$) tutum puanı ortalaması ($M=2.96$, $SD=1.29$), 4. sınıf ($n=22$) öğrencilerinden ($M=2.00$, $SD=1.07$) anlamlı derecede daha yüksektir. ($t(95)=2.809$, $p=.007$). Etki büyüğü ($d=0.81$) yüksek düzeyde bulunmuştur.

Katılım bankalarından hizmet alımına göre yapılan testte sadece F1 ve F12'de farklılık saptanmıştır:

Katılım bankalarından hizmet alan öğrencilerin katılım bankalarının temel ilkeleri hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları: Katılım bankalarından hizmet alan öğrencilerin ($n=56$) tutum puanı ortalaması ($M=3.50$, $SD=1.13$), katılım bankalarından hizmet almayan ($n=39$) öğrencilerinden ($M=2.82$, $SD=1.19$) anlamlı derecede daha yüksek çıkmıştır ($t(95)=2.824$, $p=.006$). Etki büyüğü ($d=0.59$) orta düzeydedir.

Katılım bankalarından hizmet alan öğrencilerin çevrelerindeki bölüm arkadaşları haricindeki insanların katılım bankalarının geleneksel bankalardan farkı olup olmadığına olan inançları: Katılım bankalarından hizmet alan öğrencilerin ($n=56$) tutum puanı ortalaması ($M=3.84$, $SD=1.09$), katılım bankalarından hizmet almayan ($n=39$) öğrencilerinden ($M=3.18$, $SD=1.25$) anlamlı derecede daha yüksektir ($t(95)=2.726$, $p=.008$). Elde edilen etki büyüğü ($d=0.56$) orta düzeydedir.

Katılım bankalarında staj yapanlara göre yapılan testte F1, F2, F4, F6'da farklılık saptanmıştır:

Katılım bankalarında staj yapan öğrencilerin katılım bankacılığının temel ilkeleri hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları: Katılım bankalarında staj yapan öğrencilerin ($n=10$) tutum puanı ortalaması ($M=4.20$, $SD=0.92$), katılım bankalarında staj yapmayan ($n=85$) öğrencilerinden ($M=3.11$, $SD=1.17$) anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. ($t(95)=2.838$, $p=.006$). Elde edilen etki büyüğü ($d=1.04$) yüksek düzeydedir.

Katılım bankalarında staj yapan öğrencilerin katılım bankalarının kullandıkları tüm ürünlerin İslami finans ilkelerine uygun olup olmadığı hakkındaki düşünceleri: Katılım bankalarında staj yapan öğrencilerin ($n=10$) tutum puanı ortalaması ($M=3.60$, $SD=1.26$), katılım bankalarında staj yapmayan ($n=85$) öğrencilerinden ($M=2.81$, $SD=1.02$) anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. ($t(95)=2.258$, $p=.026$). Elde edilen etki büyüğü ($d=0.69$) orta ile yüksek düzey arasında bir etkiye işaret etmektedir.

Katılım bankalarında staj yapan öğrencilerin katılım bankaları mal alım satımına aracılık ettiklerinden reel ekonomiye geleneksel (faizli) bankalardan daha fazla katkı sağlayıp sağlamadıkları hakkındaki düşünceleri: Katılım bankalarında staj yapan öğrencilerin ($n=10$) tutum puanı ortalaması ($M=4.50$, $SD=0.53$), katılım bankalarında staj yapmayan ($n=85$) öğrencilerinden ($M=3.66$, $SD=1.09$) anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. ($t(95)=2.407$, $p=.018$). Etki büyüğü ($d=0.98$) yüksek düzeydedir.

"F6 Katılım bankaları toplumun sosyal alanda gelişmesi için geleneksel (faizli) bankalara göre daha fazla katkı sağlarlar."

Katılım bankalarında staj yapan öğrencilerin katılım bankalarının toplumun sosyal alanda gelişmesi için geleneksel (faizli) bankalara göre daha fazla katkı sağlayıp sağlamadığı üzerine olan düşünceleri: Katılım bankalarında staj yapan öğrenci-

lerin (n=10) tutum puanı ortalaması (M=4.30, SD =0.48), katılım bankalarında staj yapmayan (n=85) öğrencilerinkinden (M=3.80, SD=1.02) anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. (t(95)=2.650, p=.015). Etki büyüklüğü (d=0.63) orta düzeye yakın ve yüksek bir etkiye sahiptir.

Katılım bankalarında istihdam edilmek isteyenlere göre yapılan testte F3 ve F9'da farklılık saptanmıştır:

Katılım bankalarında istihdam edilmek isteyen öğrencilerin katılım bankacılığını geleneksel (faizli) bankacılığa kıyasla daha etik ve adil bir finans sistemi olup olmadığı üzerine düşünceleri: Katılım bankalarında istihdam edilmek isteyen öğrencilerin (n=57) tutum puanı ortalaması (M=4.12, SD=0.98), katılım bankalarında istihdam edilmek istemeyen (n=38) öğrencilerinkinden (M=3.42, SD=1.13) anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. (t(95)=3.209, p=.002). Etki büyüklüğü (d=0.66) orta ile büyük arasındadır.

Katılım bankalarında istihdam edilmek isteyen öğrencilerin katılım bankalarının kullandıkları tüm ürünler için fıkhi danışma kurullarından onay alıp almadıkları üzerine düşünceleri: Katılım bankalarında istihdam edilmek isteyen öğrencilerin (n=57) tutum puanı ortalaması (M=3.70, SD= 1.07), katılım bankalarında istihdam edilmek istemeyen (n= 8) öğrencilerinkinden (M=3.29, SD=0.87) anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. (t(95) =1.982, p=.050). Etki büyüklüğü (d=0.42) küçük ile orta arasındadır.

3.6. Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Bulguları

Anova analizinde tek bir bağımsız (demografik) değişkene ilişkin ikiden fazla grubun bağımlı değişkene göre ortalamalarının karşılaştırılması ve bu ortalamalar arasındaki anlamlı farklılıklar analiz edilmektedir.

H0: Devam edilen sınıfa katılım bankacılığının temel ilkeleri hakkında bilgi sahipliği değişmez.

H1: Devam edilen sınıfa katılım bankacılığının temel ilkeleri hakkında bilgi sahipliği değişir.

Öncelikle tüm ölçek üzerine anova testi yapılmış olup, sadece "F1_Katılım bankacılığının temel ilkeleri hakkında bilgi sahibiyim." ölçeğinde H1 hipotezi kanıtlanmıştır.

Bu sonuç en az iki grup arasında anlamlı farklılık bulunduğu anlamına gelmekte olduğundan, bu durumda Post Hoc testlerinden biri seçilmiştir. Varyans homojenliği analizinde sig. değeri 0.02 çıktığından ve F1'de sınıftaki öğrenci sayıları farklı olduğundan, "Games-Howell" testi yapılmasına karar verilmiştir.

Tablo 7. Katılım Bankalarının Temel İlkelerine Hakkında Öğrencilerin Devam Ettikleri Sınıfa Göre Bilgi Seviyelerinin Analizi

(I) Devam Edilen Sınıf	(J) Devam Edilen Sınıf	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
Hazırlık Sınıfı	1. sınıf	,42593	,52626	,920
	2. sınıf	-,16667	,51838	,997
	3. sınıf	-,71212	,53591	,683
	4. sınıf	-1,43939	,49586	,134
1. sınıf	Hazırlık sınıfı	-,42593	,52626	,920
	2. sınıf	-,59259	,30018	,295
	3. sınıf	-1,13805*	,32954	,010
	4. sınıf	-1,86532*	,25937	,000
2. sınıf	Hazırlık sınıfı	,16667	,51838	,997
	1. sınıf	,59259	,30018	,295
	3. sınıf	-,54545	,31680	,433
	4. sınıf	-1,27273*	,24298	,000
3. sınıf	Hazırlık sınıfı	,71212	,53591	,683

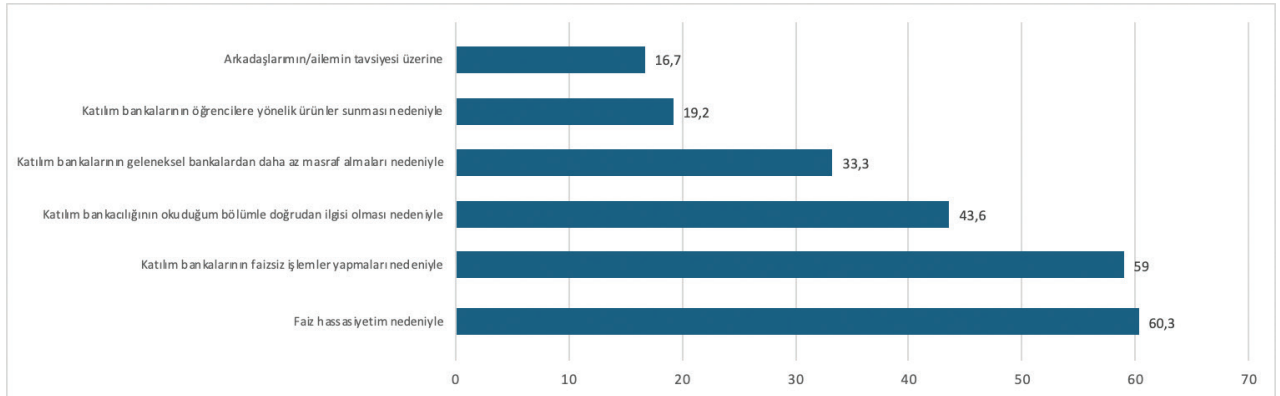
	1. sınıf	1,13805*	,32954	,010
	2. sınıf	,54545	,31680	,433
	4. sınıf	-,72727	,27844	,091
4. sınıf	Hazırlık sınıfı	1,43939	,49586	,134
	1. sınıf	1,86532*	,25937	,000
	2. sınıf	1,27273*	,24298	,000
	3. sınıf	,72727	,27844	,091

Tablo 7'deki analiz sonucuna göre; "F1 Katılım bankacılığının temel ilkeleri hakkında bilgi sahibiyim." ölçeğinde 1. sınıf öğrencileri 2,41, 2. sınıf öğrencileri 3,00, 3. sınıf öğrencileri 3,55, 4. sınıf öğrencileri ise 4,27 ortalamasında cevap vermişlerdir. Games-Howell testi sonucunda; 1. sınıf ile 3. sınıf arasında, 1. sınıf ile 4. sınıf arasında, 2. sınıf ile 4. sınıf arasında katılım bankacılığı temel ilkeleri üzerine öğrencilerin bilgi seviyesinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

3.7.Çoktan Seçmeli Soru Bulguları

Katılım bankalarından hizmet alan öğrencilerin katılım bankaları ile çalışma nedenlerini saptamak amacıyla, öğrencilere ayrıca çoktan seçmeli bir soru yöneltilmiştir. Soru; "katılım bankaları ile işlem yapmayı neden tercih ettiniz?" şeklinde olup, öğrencilerden aşağıdaki seçeneklerden diledikleri kadarını işaretlemeleri istenmiştir.

Şekil 1: Öğrencilerin Katılım Bankaları ile Çalışma Nedenleri (Yüzde)

Şekil 1'deki bulgularına göre öğrencilerin katılım bankacılığını tercih etme nedenleri arasında "faiz hassasiyeti" %60,3 ile en yüksek orana sahiptir. Öğrencilerin dini motivasyonlarının katılım bankacılığına yönelimde belirleyici bir rol oynadığını bu bulgu ortaya koymaktadır.

Bunu "katılım bankalarının faizsiz işlemler yapması" %59 ile izlemektedir. Bu da öğrencilerin katılım bankacılığı sistemini faizsiz finans anlayışıyla özdeşleştirdiğini ve teorik bilgilerini pratiğe yansıttıklarını göstermektedir.

"Katılım bankacılığının öğrencinin okuduğu bölümle doğrudan ilgili olması" %43,6 oranında tercih edilmiştir. Bu, öğrencilerin akademik bilgileri ile mesleki yönelimlerini ilişkilendirdiklerini göstermiştir. Ayrıca İslami finans eğitiminin bilinçli tercihleri artırabileceğine de işaret etmektedir.

"Geleneksel bankalara göre daha az masraf alınması" %33,3 düzeyinde kalmıştır. Öğrencilerin sadece dini değil ekonomik avantajları da dikkate aldığını bu sonuç bize göstermiştir.

"Katılım bankalarının öğrencilere yönelik ürün sunması" %19,2 düzeyindedir. "Arkadaş/aile tavsiyesi" %16,7 ile düşük bir orandadır. Bu sonuçlar öğrencilerin daha çok bireysel kararlar aldığını göstermektedir.

4. Tartışma

Bu çalışmada, İslam Ekonomisi ve Finansı lisans öğrencilerinin katılım bankacılığına ilişkin algı ve tutumları çeşitli yönleriyle değerlendirilmiş ve elde edilen bulgular mevcut literatür ışığında tartışılmıştır. Öncelikle, öğrencilerin katılım bankacılığını genel olarak etik, adil ve faizsiz bir sistem olarak olumlu değerlendirdikleri görülmüştür. Bu durum, Özenli (2024) ile Öner ve Canbaz'ın (2023) bulgularını desteklemektedir. Ancak, murabaha işlemleri gibi teknik uygulamalarda öğrencilerin önemli bir kısmı faiz benzeri unsurlar gördüğünü belirtmiş ve bu durum sektörel uygulamalara yönelik eleştirel bir tutumun varlığını göstermiştir. Bu sonuç, öğrencilerin İslami finans ilkelerine yönelik bilgi düzeylerinde hâlen gelişime açık alanlar bulunduğunu ortaya koymakta ve Öner ve Canbaz (2023) ile Tekin ve Temelli'nin (2020) bilgi yetersizliğine işaret eden çalışmalarını doğrulamaktadır.

Çalışma kapsamında, öğrencilerin bilgi ve deneyim düzeylerinin algıları üzerinde önemli etkiler yarattığı görülmüştür. Özellikle dördüncü sınıf öğrencileri ve staj deneyimi bulunan öğrencilerin katılım bankacılığına yönelik algıları daha olumlu ve bilinçli bir yapı arz etmektedir. Bu bulgular, Canbaz'ın (2023) uygulamalı eğitimin artırılması gerektiğine dair önerisiyle birebir örtüşmekte; ayrıca Contuk (2018) ile Kaya ve Güneş'in (2019) finansal okuryazarlık düzeylerinin düşüklüğü üzerine yaptığı vurgulara karşılık, eğitimin bu eksikliği zamanla giderdiğini göstermektedir. Nitekim F1 ve F8 maddelerinde sınıf düzeyine bağlı olarak gözlemlenen anlamlı farklılıklar, eğitim sürecinin bilgi edinimi ve eleştirel düşünce gelişimi üzerindeki etkisini açıkça göstermektedir.

Demografik değişkenler açısından değerlendirildiğinde, vatandaşlık değişkeni anlamlı bir etki göstermiştir. Yabancı uyruklu öğrenciler, katılım bankacılığını daha etik ve adil bulmalarına rağmen, çevrelerinde bu bankaların İslami ilkelere uygun hareket etmediğine dair algıların daha yaygın olduğunu ifade etmişlerdir. Bu durum, yabancı öğrencilerin farklı toplumsal anlatılarla şekillenen daha eleştirel bir perspektife sahip olduklarını düşündürmektedir. Buna karşılık, T.C. vatandaşı öğrencilerin katılım bankalarına dair daha fazla hizmet alma ve istihdam talebi içerisinde olmaları, bu bankalara daha aşina olduklarını göstermektedir. Bu bulgu, Pilatin'in (2022) katılım bankacılığına yönelik tercihlerde sosyal çevre ve alışkanlıkların etkili olduğunu vurgulayan bulgularıyla uyumludur. Ayrıca, katılım bankacılığına yönelik güven duygusunun sınırlı düzeyde olduğu ve öğrencilerin bir kısmının bu bankaları geleneksel bankalardan ayırt edemediği gözlemlenmiştir. Bu durum, Aslan ve Dağ'ın (2023) çalışmasında belirtilen toplumsal farkındalık eksikliğini desteklemektedir. Katılım bankalarının İslami finans ilkelerine bağlılıklarını görünür kılma ve toplumsal güven inşa etme noktasında daha şeffaf ve ikna edici bir iletişim stratejisine ihtiyaç duyduğu anlaşılmaktadır. Son olarak, bu araştırmanın bulguları, finansal okuryazarlığın ve uygulamalı deneyimlerin öğrencilerin katılım bankacılığına yönelik tutumlarını güçlendirdiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, literatürde sıkça vurgulanan "bilgi eksikliği" temasının, özellikle İslam Ekonomisi ve Finansı eğitimi alan öğrenciler arasında, eğitim sürecinde büyük ölçüde giderilebildiği görülmektedir. Bu da üniversitelerin ilgili müfredatlarıyla sektör arasındaki bağın güçlendirilmesinin, sektöre yönelik güveni ve aidiyet hissini artıracığına işaret etmektedir.

Yapılan ki-kare testine dayanan bulgular doğrultusunda, vatandaşlık durumunun katılım bankacılığı ile olan ilişkilere anlamlı düzeyde etki ettiği görülmektedir. T.C. vatandaşı öğrencilerin, hem katılım bankalarından hizmet alma oranlarının daha yüksek olması hem de bu alanda istihdam edilme yönündeki taleplerinin daha yoğun olması, bu grubun katılım bankacılığına daha aşina ve ilgili olduğunu göstermektedir. Buna karşılık, yabancı uyruklu öğrencilerin hem hizmet alma hem de istihdam yenelemi açısından daha düşük seviyede kalmaları, kültürel, yasal ya da finansal erişimle ilgili engellerin varlığına işaret edebilir. Bu farklılıklar, katılım bankalarının özellikle yabancı uyruklu öğrencilere yönelik finansal okuryazarlık ve erişim stratejileri geliştirmesini gerekli kılmaktadır.

Tek örneklem t testinde elde edilen bulgular, öğrencilerin genel olarak katılım bankacılığını etik ve adil bir finans sistemi olarak gördüklerini göstermektedir. Öğrenciler, katılım bankacılığını geleneksel faizli bankacılığa tercih etmekte ve katılım bankalarının reel ekonomiye ve sosyal gelişmeye olumlu katkılar sağladığına inanmaktadırlar. Katılım bankalarının yalnızca helâl mal ve hizmetlere aracılık ettikleri yönündeki algı da pozitif bulunmuştur. Murabaha işlemlerinde uygulanan vade farkının ise faizle aynı olduğu yönündeki ifade, öğrenciler arasında eleştirel bir bakış açısının mevcut olduğunu ortaya koymuştur. Katılım bankacılığı uygulamalarına dair bilgi eksikliği veya sorgulayıcı tutumu yansıtmıştır. Katılım bankalarının ürünlerinin fıkhi danışma kurulları tarafından onaylandığı ve işlemlerinin İslam iktisadı ilkelerine uygunluğunun denetlenmediği yönündeki algılar pozitifdir. Tam bir güvenin sağlanamadığı da görülmüştür. Öğrencilerin bir kısmı ve çevrelerindeki bazı kişiler katılım bankalarının İslami finans ilkelerine tam olarak uygun olmadığını veya geleneksel bankalardan farkının bulunmadığını düşünmektedir. Öğrenciler, katılım bankalarının İslami İktisadı ve Finansı öğrencilerine yönelik tanıtım faaliyetlerini artırması ve bu mezunları öncelikli olarak istihdam etmesi gerektiği görüşündedirler. Öğrenciler arasında sektörün rekabet nedeniyle İslami finans ilkelerinden uzaklaşma riski taşıdığına dair kaygılar da mevcuttur.

Bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Öğrencilerin cinsiyet, vatandaşlık, öğrenim yılı, katılım bankalarıyla deneyim düzeyi ve istihdam niyetleri gibi değişkenlerin, katılım bankacılığına yönelik algılarını anlamlı

şekilde etkileyebildiğini ortaya konmuştur. Cinsiyete göre yapılan karşılaştırmalarda anlamlı bir fark yoktur. Bu sonuç bize katılım bankacılığına yönelik genel algının cinsiyete göre değişmediğini ve daha çok bilgi düzeyi, deneyim ve sosyal çevre gibi faktörlerin etkili olduğunu göstermiştir. Vatandaşlık değişkenine göre yapılan analizlerde, F3, F11 ve F12 ifadelerinde anlamlı farklılıklar vardır. Yabancı uyruklu öğrenciler, katılım bankacılığını geleneksel bankacılığa göre daha etik ve adil bir sistem olarak algılamıştır. Yabancı öğrencilerin geldikleri ülkelerdeki faizsiz bankacılık tecrübelerinden veya İslami finans sistemine duydukları güven düzeyinden bu sonuç kaynaklanıyor olabilir. Yabancı öğrenciler ayrıca arkadaş çevrelerinin katılım bankalarının İslami ilkelere tam olarak uygun hareket etmediği yönündeki inançlara daha çok sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin çevrelerinde dolaşan bilgi veya söylemlere karşı daha eleştirel bir tutum geliştirmiş olabileceklerini bu bulgu bize göstermiştir. F12 ifadesinde ise T.C. vatandaşı öğrenciler, çevrelerinde katılım bankalarının geleneksel bankalardan bir farkı olmadığını düşünenlerin daha fazla olduğunu belirtmiştir. Bu, Türk toplumunun genelinde katılım bankacılığına yönelik hâlâ bazı şüphelerin olduğunu göstermiştir. Birinci ve dördüncü sınıf öğrencileri arasında yapılan karşılaştırmalarda, özellikle katılım bankacılığına dair bilgi düzeyinde ve murabaha işlemlerine yönelik algıda da ciddi farklılıklar vardır. Dördüncü sınıf öğrencilerinin bu konularda daha bilgili ve bilinçlidirler. Eğitim sürecinin ilerlemesiyle birlikte kavramsal farkındalıklarının arttığını bu durum bize göstermiştir. Özellikle F8’de elde edilen sonuç, katılım bankalarının uyguladığı vade farkının faizle karıştırılmasının, eğitimle aşılabildiğini gösteriyor. Katılım bankalarından hizmet alan öğrenciler, bu bankaların temel ilkeleri hakkında daha yüksek bilgi düzeyine sahip olduklarını ve çevrelerinin bu bankaları geleneksel bankalardan ayırt etme konusunda daha bilinçli olduğunu belirtmişlerdir. Pratik deneyimin bilgi düzeyi ve algı üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu ortaya bu sonuç koymaktadır. Staj deneyimi olan öğrenciler ile olmayanlar arasında da F1, F2, F5 ve F6 maddelerinde anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Bu öğrenciler, katılım bankalarının ilkelerine daha çok hâkimlerdir ve sundukları ürünlerin İslami ilkelere uygunluğu, reel ekonomiye katkısı ve sosyal katkısı konularında daha olumlu tutumlara sahiptirler. Tüm bu bulgular, uygulamalı öğrenmenin teoriye olan katkısını ve mesleki deneyimin öğrencilerin algılarını önemli ölçüde etkilediğini bize göstermiştir. Katılım bankalarında çalışmak isteyen öğrenciler, bu sistemi daha etik ve adil bulmaktadırlar. Ayrıca bankaların fihri danışma kurullarından onay alma süreçlerine daha çok güven duymaktadırlar. Kariyer tercihlerinin, öğrencilerin sistemle ilgili olumlu tutumlarını güçlendirdiği görülmüştür.

Tek yönlü ANOVA analizindeki bulgular ise bize öğrencilerin eğitim süresi boyunca katılım bankacılığı ile ilgili bilgi düzeylerinin önemli ölçüde arttığını göstermiştir. Sonuçta lisans eğitimi boyunca alınan dersler ve elde edilen deneyimlerin, öğrencilerin İslami finans sistemleri konusundaki farkındalıklarını ve bilgi düzeylerini geliştirdiğini söyleyebiliriz. Müfredatın öğrenciler üzerinde olumlu bir etkisi vardır ve konu üzerine alınan eğitim ilerleyen sınıflarda daha belirgin hale gelmiştir.

Çoktan seçmeli soru analizinde elde edilen bulgular ise İslam Ekonomisi ve Finansı Bölümü’nde okuyan öğrencilerin katılım bankacılığına yöneliminin ağırlıklı olarak inanç temelli motivasyonlara dayandığını göstermiştir. Eğitim, ekonomik avantajlar ve ürün çeşitliliği gibi faktörlerin de karar sürecine etkide bulunduğu görülmüştür. Tüm bu sonuçlar, katılım bankalarının pazarlama stratejilerini oluştururlarken dini duyarlılıklara odaklanmalarını ve öğrenci kitlesine özel ürün geliştirmelerini gerektirmektedir.

Sonuç

Bu çalışma, İslam Ekonomisi ve Finansı lisans öğrencilerinin katılım bankacılığına yönelik algı ve tutumlarını analiz etmiş ve bu algıların bilgi düzeyi, deneyim, vatandaşlık durumu ve eğitim süreci gibi çeşitli faktörlere bağlı olarak nasıl şekillendiğini ortaya koymuştur. Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin geneli katılım bankacılığını etik, adil ve faizsiz bir finans sistemi olarak olumlu değerlendirmişlerdir. Katılım bankalarının reel ekonomiye katkı sağladığı ve sosyal adalet anlayışı ile uyumlu olduğu yönünde de güçlü bir algıları vardır. Murabaha gibi teknik uygulamalara dair ise bazı eleştirileri mevcuttur. Öğrenciler arasında sektörel pratiklerin İslami ilkelerle tam uyumlu olup olmadığına dair sorgulayıcı bir tutum da vardır.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin bilgi ve deneyim düzeyleri katılım bankacılığına yönelik algılarını etkilemiştir. Bilhassa dördüncü (son) sınıf öğrencileri ve staj deneyimi olanlar, katılım bankalarının ilke ve uygulamalarına daha olumlu yaklaşmışlardır. Eğitimin ve uygulamalı deneyimin sektöre karşı algının şekillenmesinde önemli bir husus olduğunu bu bulgu bize göstermiştir. Vatandaşlık durumuna göre de anlamlı farklar saptanmıştır. T.C. vatandaşı öğrenciler katılım bankacılığına daha aşinadırlar. Yabancı uyruklu öğrenciler ise konuya daha eleştirel bir açıdan yaklaşmışlardır.

Çoktan seçmeli sorular üzerinden yapılan analizler ise öğrencilerin katılım bankacılığına yöneliminde inançlarının önemli olduğu görülmüştür. Ek olarak katılım bankalarının sunduğu ekonomik avantajlar, ürün çeşitliliği ve bireysel faydalar da tercih sürecinde etkili olmuştur. Buna göre, katılım bankalarının sadece dini hassasiyetlere değil, öğrenci kitlesinin pratik beklentilerine de hitap etmesi önem arz etmektedir.

Bu bulgular ışığında aşağıdaki öneriler geliştirilebilir:

Katılım Bankalarına Yönelik Öneriler:

- İslam Ekonomisi ve Finansı öğrencilerine yönelik tanıtım ve finansal okuryazarlık faaliyetleri artırılmalıdır.
- Murabaha gibi eleştirilen uygulamaların fıkhi dayanakları ve standartlara uyumları kamuoyuna açık ve şeffaf bir şekilde sunulmalıdır.
- Öğrencilere yönelik staj, mentorluk ve kariyer destek programları yaygınlaştırılmalıdır.
- Bu bölüm mezunlarına katılım finans sektörünün tümünde istihdamda öncelik verilmelidir.

Üniversitelere Yönelik Öneriler:

- İlgili bölüm müfredatı, uygulamalı öğrenmeyi esas alacak şekilde güncellenmelidir.
- Öğrencilerin finansal okuryazarlığını artırmaya yönelik seçmeli dersler açılmalıdır.

Politika Yapıcılara Yönelik Öneriler:

- Katılım bankalarının gençlere ulaşmasını sağlayacak düzenlemeler teşvik edilmelidir.
- Katılım bankacılığına ilişkin kamuoyunda oluşan bilgi eksikliklerini gidermeye yönelik reklamlar/kampanyalar düzenlenmelidir.
- Yabancı öğrencilerin finansal sistemlere ulaşımını kolaylaştıracak altyapılar hazırlanmalıdır.

İslam Ekonomisi ve Finansı eğitimi, katılım bankacılığına yönelik olumlu algıların ve bilinçli tercihlerinin oluşumunda kritik bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda üniversiteler, katılım bankaları ve politika yapıcılar arasında kurulacak güçlü iş birlikleri, hem sektöre nitelikli insan kaynağı kazandıracak hem de katılım finans sistemine duyulan güveni artıracaktır.

Sonuç olarak, katılım bankacılığının gelişimi için, sadece yapısal ve kurumsal düzenlemelerle sınırlı kalınmayarak, aynı zamanda zihinsel ve kültürel bir dönüşümün de gerçekleştirilmesi zorunludur. Bu açıdan bakıldığında, katılım bankacılığına ilişkin algıların, finansal ürün çeşitliliği veya fintek geliştirmeleri ile sınırlı kalmadan, İslami finansal yaklaşımların geliştirilmesi, finansal sisteme olan güvenin artırılması ve etik ilkelere dayalı bir bakış açısıyla yeniden inşa edilmesi önem arz etmektedir.

Kaynakça/References

- Aslan, M. ve Dağ, M. (2023). Katılım bankacılığı ile ilgili algı düzeyi: Siirt iline yönelik bir alan araştırması. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 10(102), 3739-3747.
- Er, M., Er, H. ve Altunışık, R. (2022). X ve Y kuşaklarının katılım bankacılığına yönelik algıları. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 14(3), 1753-1766.
- Canbaz, M. F. (2023). Üniversite öğrencilerinin İslam iktisadi ve finansı eğitimine bakış açılarının tespit edilmesi. *Kocatepe İslami İlimler Dergisi*, 6(Özel Sayı), 64-91. <https://doi.org/10.52637/kiid.1335907>
- Contuk, F. Y. (2018). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık durumunu etkileyen faktörler üzerine bir araştırma: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi* (77), 115-136. <https://doi.org/10.25095/mufad.401316>
- Çinko, M., Avcı, E., Ergun, S. ve Tekçe, M. (2017). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri: Marmara Üniversitesi örneği. *Marmara Business Review*, 2(1), 25-50.
- Cem, E., Eren, A. S. ve Balkar, O. E. (2020). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi lisans öğrencilerinin finansal okuryazarlık durumlarının tespitine yönelik bir alan çalışması. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 42(2), 283-315.
- Ergün, B., Şahin, A. ve Ergin, E. (2014). Finansal okuryazarlık: işletme bölümü öğrencileri üzerine bir çalışma. *Journal of International Social Research*, 7(34).
- Franke, T. M., Ho, T. ve Christie, C. A. (2012). The Chi-square test: Often used and more often misinterpreted. *American Journal of Evaluation*, 33(3), 448-458.
- İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi (2025). *İslam İktisadi ve Finans*. <https://www.izu.edu.tr/akademik/fakulteler/isletme-ve-yonetim-bilimleri-fakultesi/bolumler/islam-iktisadi-finans>
- Kaya, M. ve Güneş, H. (2019). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin analizi: Bankacılık ve finans bölümü öğrencileri üzerine bir uygulama. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(28), 295-305.
- KTO Karatay Üniversitesi (2025). *İslam İktisadi ve Finans*. <https://www.karatay.edu.tr/tr/>
- Öner, M. H. ve Canbaz, M. F. (2023). Üniversite öğrencilerinin islami finans okuryazarlığı. *Uluslararası Bankacılık Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 88-111.
- Özenli, V. (2024). Üniversite öğrencilerinin katılım bankacılığı algısı üzerine bir alan araştırması. Yüksek Lisans Tezi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Pilatin, A. (2022). Türkiye’de katılım bankacılığı tercihi: Bölgesel bir araştırma. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(3), 1042-1060.
- Sakarya Üniversitesi (2025). *Siyasal Bilgiler Fakültesi. İslam İktisadi ve Finans*. <https://iif.sakarya.edu.tr/tr>
- Tavakol, M., & Dennick, R. (2011). Making sense of Cronbach’s alpha. *International Journal of Medical Education*, 2, 53-55.
- Tekin, B. ve Temelli, F. (2020). Genç nüfusta katılım bankacılığı algısı: Çankırı Karatekin Üniversitesi ve Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi öğrencileri örneği. *İktisat ve Finans Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 25-45. <https://www.researchgate.net/publication/343267835>
- Tekin, B. ve Dursun, V. (2021). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin tespit edilmesi: Adnan Menderes Üniversitesi İİBF öğrencileri örneği. *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(2), 239-267.
- Tetik, N. (2019). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi: İnönü Üniversitesi örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(3), 2755-2774.
- Türk, B. (2020). Katılım bankacılığına üniversiteli gençlerin bakışı. İstanbul Gelişim Üniversitesi Yayınları. <https://acikerisi-marsivi.gelisim.edu.tr/items/d66cf187-e010-4f2a-9c08-e094c1c9853>